

Handreiking

Begeleiding van studenten+

Begeleiding van studenten+ gaat uit van hun talenten en richt zich op het wegnemen van obstakels en het ondersteunen van studenten+ bij hun studie. Het gaat uiteindelijk om hun studiesucces en een goede begeleiding kan dat succes vergroten.

Goede begeleiding kun je bereiken door aandacht te geven aan vijf aspecten ([Advies commissie Maatstaf, 2010](#)): deskundigheid, netwerk onderhouden, actief benaderen, vaste begeleiders en begeleidingsovereenkomst. Per aspect vind je een korte beschrijving, tips en voorbeelden van hoe andere instellingen deze begeleiding vormgeven.

Begrippen

- Student+: student die een belemmering ervaart vanwege een functiebeperking, chronische ziekte, psychische klachten, zwangerschap, jong ouderschap, gendertransitie of bijzondere familieomstandigheden zoals mantelzorg.
- Begeleider: als je een begeleidende rol hebt in het studieproces van de student+, bijvoorbeeld studentendecaan, studieloopbaanbegeleider, studieadviseur, docent, medestudent.

Nota bene: waar hij staat, wordt ook zij bedoeld.

1.1 Deskundigheid

De begeleider die het gesprek voert met de student+ beschikt over voldoende sociaal-agogische vaardigheden en deskundigheid om voor deze student een adequaat arrangement van begeleiding, ondersteuning en voorzieningen te ontwerpen.

1.1.1 Toelichting

Goede begeleiding van een student+ valt of staat met uw deskundigheid als begeleider. Maar waardoor wordt uw deskundigheid bepaald en hoe zorgt de instelling of organisatie voor deskundige begeleiders? Deskundigheid gaat erover of u als begeleider enige kennis hebt over studeren met een functiebeperking. Kennis waarmee u in staat bent om te signaleren en weet wat tot uw rol of die van de student+ behoort. Ook weet u wanneer doorverwijzen noodzakelijk is. Naast kennis zijn houding en vaardigheden van belang laagdrempeligheid, het wekken van vertrouwen, open vragen stellen en duidelijk zijn.

1.1.2 Tips

1.1.2.1 Organisatie

- Maak Begeleiding van de student+ onderdeel van het instellingsbeleid.
- Neem professionalisering van begeleiders op in het professionaliseringsplan van de instelling of opleiding.

- Zorg voor voldoende gecertificeerde begeleiders door de professionalisering van begeleiders onderdeel te laten uitmaken van het BKO, BKD, BKS.
- Leg de taken en rollen van begeleiders van studenten + vast in een functieprofiel of competentieprofiel creatief, duidelijk, laagdrempelig.
- Maak afspraken over tijdinvestering.
- Maak onderscheid tussen 'begeleiders' en 'begeleiders van de student+'. De begeleider+ heeft affiniteit met het begeleiden van studenten+ en heeft extra uren tot zijn beschikking.

1.1.2.2 Begeleider

- Maak gebruik van de kennis en ervaring van de student+.
- Werk aan je eigen deskundigheid middels intervisie, collegiaal overleg, themabijeenkomsten/trainingen en landelijke ontmoetingen.
- Benut de aanwezige kennis uit je eigen hogeschool of universiteit, bijvoorbeeld uit lectoraten of vanuit de faculteit Educatie.

1.2 Netwerk onderhouden

De (studieloopbaan)begeleider onderhoudt of bevordert het contact tussen de student+ en andere betrokkenen gericht op het versterken van de binding tussen de student+ en de opleiding.

1.2.1 Toelichting

Als begeleider bent u de spil in het web waar het gaat om het leggen en onderhouden van contacten. Zo onderhoudt u contact met de student, zijn ouders en de betrokken docenten. Maar ook buiten de hogeschool of universiteit zijn contacten, zoals deskundigen en hulpverleners. Contacten met docenten kunnen gaan over noodzakelijke aanpassingen in het onderwijs of bij toetsing en examinering, maar ook over de studievoortgang van de student+. Contacten met de student+ en hulpverleners kunnen tot doel hebben het evalueren van het studieproces en het bespreken van kansen en belemmeringen.

1.2.2 Tips

1.2.2.1 Organisatie

- Zorg dat studeren met een functiebeperking in alle lagen van de organisatie geagendeerd is.
- Evalueer de begeleiding jaarlijks inhoudelijk en financieel (Plan, Do, Check, Act).
- Levert de begeleiding het gewenste resultaat op? (bijvoorbeeld reductie van het aantal langstudeerders)
- Leg een sociale kaart aan van de expertise in en buiten de instelling.

1.2.2.2 Begeleider

- Evalueer jaarlijks met de student de begeleiding. Levert de begeleiding het gewenste resultaat op?
- Koppel studenten aan elkaar.
- Onderhoud het netwerk met contacten (voor doorverwijzing of halen van expertise).

1.3 Actief benaderen

Bij aanvang van hun studie worden alle studenten+ actief benaderd voor een studiekeuzegesprek waarin de student+ kan aangeven of er behoefte is aan (individuele) begeleiding of advisering.

1.3.1 Toelichting

Als begeleider weet u van de hoed en de rand als het over de inhoud van de studie en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt gaat. Met die kennis kunt u in de studiekeuzecheck een duidelijk beeld schetsen van de studie en kan de student nagaan of dit overeenkomt met de verwachting die hij heeft. Voor de student+ is het daarnaast belangrijk om te weten of de studie-eisen en competenties haalbaar zijn in combinatie met de functiebeperking. Zijn er belemmeringen te verwachten en in hoeverre zijn deze te verminderen met behulp van voorzieningen? Samen kijkt u naar de mogelijkheden. Goed als u daarbij ook kunt aangeven welke voorzieningen de opleiding biedt.

1.3.2 Tips

1.3.2.1 Organisatie

- Maak de informatie over studeren met een functiebeperking zichtbaar en vindbaar via verschillende communicatiekanalen, op de website en bijvoorbeeld in een folder.
- Nodig de student+ uit om zijn functiebeperking te vermelden in studielink.
- Geef duidelijk aan wat er met deze persoonlijke informatie gebeurt.
- Faciliteer tijd en ruimte voor het voeren van studiekeuzegesprekken.

1.3.2.2 Begeleider

- Benader de student+ persoonlijk om hem uit te nodigen voor een studiekeuze gesprek.
- Maak tijdens het gesprek afspraken voor het vervolg.
- Zet gemaakte afspraken om in acties die nodig zijn voor de student.

1.4 Vaste begeleiders

De instelling bevordert dat de student+ een vast, daartoe gecertificeerde contactpersoon krijgt toegewezen en dat hij in de loop van de studie met een beperkt aantal begeleiders te maken krijgt.

1.4.1 Toelichting

Het werken met vaste begeleiders versterkt de binding tussen de student+ en zijn opleiding. Er ontstaat een doorlopende begeleidingslijn. Dit komt de vertrouwensrelatie tussen de student+ en zijn instelling of opleiding ten goede. Begeleiders kunnen docent, coach, studieloopbaanbegeleider of studentendecaan van de opleiding zijn. Ook medestudenten kunnen als begeleider (studentcoach) waardevol zijn.

Werken met vaste begeleiders zorgt er tevens voor dat taken en verantwoordelijkheden vanaf het begin duidelijk zijn. Het is belangrijk om afspraken hierover vast te leggen.

1.4.2 Tips

1.4.2.1 Organisatie

- Koppel een vaste begeleider of vaste begeleiders aan de student+.
- Bied de mogelijkheid om de student+ te laten switchen van begeleider als de "klik" ontbreekt.
- Werk met een studentcoach (medestudenten als begeleider).

1.4.2.2 Begeleider

- Investeer in de relatie tussen begeleider – student+.
- Heb aandacht voor de talenten en studiebelemmeringen van de student+.

1.5 Begeleidingsovereenkomst

Arrangementen van begeleiding, ondersteuning en voorzieningen tussen de instellingen en de studenten+ worden schriftelijk vastgelegd en omvatten de rechten en plichten van zowel de instelling als de student+. De instelling is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze afspraken.

1.5.1 Toelichting

Een belangrijk element in de begeleiding is duidelijkheid scheppen. Het gaat hierbij onder andere om aangeven wat wel en niet mogelijk is en afspreken wie wat doet. Afspraken vastleggen draagt daarnaast bij aan de duidelijkheid.

1.5.2 Tips

1.5.2.1 Organisatie

Vertaal het beleid 'studeren met een functiebeperking' in werkbare protocollen voor de begeleiding. Borg afspraken in de studentenadministratie, het studievoortgangssysteem of met een aparte overeenkomst.

1.5.2.2 Begeleider

Benadruk wederkerigheid (de student+ heeft recht op aanpassingen, van belang is dat een instelling doet wat het belooft en dat geldt andersom net zo goed).

Spreek af wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de afspraken.

1.6 Studietips

Raadpleeg de [tool Studietips](#). Deze tool ondersteunt studenten bij het vinden van oplossingen van problemen die zij tijdens de studie ervaren.

1.7 Instrumenten begeleiding van studenten

Het project 'Samen Bouwen aan Participatie' is een project dat wordt uitgevoerd met instellingsubsidie die door het ministerie van VWS is toegekend aan patiënten- en gehandicaptenorganisaties. Het initiatief StudieTool (ST) is hier onderdeel van. De StudieTool is

een landelijk initiatief waar veel studenten met een chronische ziekte of beperking baat bij kunnen hebben.

Het initiatief StudieTool is in 2016 gestart en wordt financieel en organisatorisch gecoördineerd door de Whiplash Stichting Nederland. De uitvoering geschiedt door de volgende deelnemende organisaties in samenwerking met:

- September Multimedia
- Nederlandse Hypofyse Stichting
- Hoofdpijnnet
- Psoriasis Vereniging Nederland
- PDS Belangenvereniging
- Belangenvereniging van Kleine Mensen
- Nederlandse Leverpatiënten Vereniging
- ITP Patiëntenvereniging Nederland
- Vereniging van Tietze- en costochondritis-patiënten

1.7.1 Doel

De [StudieTool](#) heeft als doel studenten met een chronische aandoening of beperking te ondersteunen om hen zoveel mogelijk aan de studie te houden of te krijgen.

1.7.2 Voor wie

- Voor de (potentiële) student na het middelbaar onderwijs (MBO, HBO of WO) die te maken heeft met één of meer aandoeningen of beperkingen die hierboven genoemd worden.
- Voor hun medestudenten.
- Voor professionals waarmee deze studenten in gesprek zijn over het vinden van oplossingen om aan de studie te blijven/te komen. Bijvoorbeeld decanen, studiebegeleiders, studentpsychologen enzovoort, al dan niet verbonden aan een instelling voor onderwijs.

ECIO, Expertisecentrum inclusief onderwijs, informeert, adviseert en ondersteunt universiteiten, hogescholen en het mbo bij vraagstukken rondom inclusief onderwijs en studentenwelzijn. Studenten met een extra ondersteuningsvraag kunnen zo met succes hun opleiding doorlopen en doorstromen naar een baan die bij hen past. Onderwijs voor iedereen dus. Zonder belemmeringen. www.ecio.nl